

atter kan tvistes om, hvorvidt Appel kan finde Sted særskilt eller kun Appel samlet med Hovedsagen, — denne hele Ordning maa siges at være opgivet nu. Der er nu vundet det Resultat, at i den mundtlige Proces bør Beviskjendelsesomraadet søges indskrænket saa meget som muligt og derfor ikke slaas andre Momenter fast end dem, det nødvendig behøves at faae slaaede fast for selve Processens Struktur, for selve Procesgangens Skjld. Beviskjendelsen bør være, men ogsaa kun være en Afgjørelse af, hvad der overhovedet trænger til Bevis; thi af det Spørgsmaal, hvilke Momenter, der behøves, at bevises i Sagen, afhænger jo, om og i hvilket Omfang det skal tillades Parterne at faae Udsættelse for at skaffe Bevis tilstede, og hvilken Udstrækning Bevisforhandlingen i Sagen i det Hele skal have. Hvad angaar Bevisbyrdespørgsmaalet, foreligger der ingen Nødvendighed af den Art. Det er meget vel muligt at overlade til Parterne selv at tage Følgerne, naar det ved den endelige Dom viser sig, at de ikke paa en tilfredsstillende Maade have sørget for at opfylde den Bevispligt, der paahviler dem. Det er den Bei, Udcastet er gaaet. Udcastet indskrænker Beviskjendelsen til alene at afgjøre, hvad der trænger til Bevis, og lader det saa derefter være Parternes Sag at foretage, hvad der er fornødent i den Henseende. Der kan tænkes mange Modaliteter med Hensyn til det Spørgsmaal, til hvilket Tidspunkt Parterne skulle opgive deres Bevismidler, om før eller efter at Kjendelsen er affagt, men det er for tekniske Spørgsmaal, til at jeg i dette Dieblit skal komme ind paa dem. Jeg vil kun sige, at Proceskommissionen har af gode Grunde valgt den Bei ikke at afkræve Parterne en Angivelse af deres Bevismidler, før det Dekret er affagt, som har bestemt, hvad der overhovedet skal bevises i Sagen. Men samtidig med, at Procesloven foreskriver, at en saadan Kjendelse skal affiges, hvor en særlig Bevisførelsesprocedure er nødvendig, altsaa hvor der ikke kan dømmes strax i Genhold til Parternes første Procedure, er det ganske naturligt og rigtigt, at Udcastet udtaler, at denne Kjendelse ikke er retskraftig undtagen alene med Hensyn til det, at den bestemmer, at det og det skal bevises. Men hvad den for Resten indeholder og de Forudsætninger angaaende Retsforholdets Sammenhæng, som den gaar ud fra, idet den giver denne Afgjørelse — og Kjendelsen maa altid gaa ud fra visse Forudsætninger angaaende Sagens Sammenhæng og den juridiske Maade, den skal ses paa, for at kunne sige, at det og det skal bevises — disse Forudsætninger siger jeg, ere ikke delagtige i Retskraften og bør heller ikke være det, og saaledes er denne Paragraf, § 191, affattiet, som et æret Medlem fremhævede iforgaars under Forhandlingerne, idet han uden Grund mente, at der var noget utydeligt eller selvmodsigende i den. Paa Grundlag af denne Kjendelse udvikler saa den følgende For-

handling sig. Det er nu atter et teknisk Spørgsmaal, om det skulde være Retten tilladt selv at foretage Forandringer i denne Beviskjendelse, naar den kom til Erkjendelse af, at den var uegnet; det er intet Principspørgsmaal, det er et teknisk Spørgsmaal. Udcastet har fulgt den Opfattelse, at Proceduren i sin Helhed var bedre tjent med, at Kjendelsen var endelig. Man har meget godt indset, at det undertiden kan føre til en Hjemvisning til, at der bliver ført en Procedure, om hvilken man iforveien ved, at den bliver unyttig; men man har paa den anden Side ment, at den hele yderligere Behandling af Sagen faar en Fasthed og Bestemthed, og at baade Parterne og Retten blive opfordrede til en Omhyggelighed i Henseende til Afgjørelsen, som rent mangler, naar man gaar den anden Bei. Jeg kommer nu til et Spørgsmaal, som har spillet en stor Rolle i Forhandlingerne, og som jeg vil tillade mig at gaa nærmere ind paa, skjøndt det er mig vel bevidst, at jeg da kommer ind paa et Gebet, hvor mange ærede Medlemmer maaste ikke ville kunne følge mig. Jeg vil ligefrem sige, at jeg heri mere kan siges at tale for Nigsdagsstribenden end for Nigsdagen; men jeg føler, at det er min Pligt at udtale mig saa udpræget som muligt om det foreliggende; det er Noget, der følger af min Stilling, og det vil kunne have sin Nytte ialtfald senere, selv om det ikke vil have det i Dieblittet. Spørgsmaalet er, hvilke Virkninger Umiddelbarhedsprincippet maa have paa Retsmiddellæren, eller for at bruge et dansk Udtryk, som egentlig ikke er rigtigt, paa Appelvoesnets Organisation, for at bringe den i Samklang med Umiddelbarhedsprincippet's Fordringer. Det er et meget vanskeligt Punkt, og det er et af de Punkter, hvor Kommissionen kun har kunnet gaa den Bei, man ansaa for den rette efter Overveelse af alle de Data, der stode til dens Raadighed. Det er et theoretisk Spørgsmaal, og det er det med Nødvendighed, thi der er ingen Erfaringer; man kan støtte sig paa her tillands, og der er tilbels heller ingen Erfaringer andetsteds fra, idet det Spørgsmaal, om man i dette Punkt er gaaet en heldig eller ikke heldig Bei i Nydskland ved Justitsloven af 1877, er et Spørgsmaal, som ingenlunde, fra et videnskabeligt Synspunkt set, har fundet sin Løsning endnu, thi dertil er den Pragis, der har udviklet sig, for kort til, at man kan dømme om, hvorvidt man finder sig tjent med den Fremgangsmaade, man har besluttet sig til at vælge. Det er derfor heller ikke til at undre sig over, at der i Proceskommissionen har været forskellige Meninger om dette Spørgsmaal, og at der er kommet til at foreligge et discentierende Botum fra et af Kommissionens Medlemmer, der isørigt ifølge sin Silling har haft særlig Leilighed til at kjende den mundtlige Procedure, som vi have den hos os i en meget usfuldkommen Skikkelse ved Optæret, og som forresten ogsaa havde et ud-